

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มของการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2539 ซึ่งอยู่ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 โดยแนวโน้มของการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขึ้นร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ในชั้นการศึกษานำมี 5 ด้าน คือ

1. ปรัชญาหรือนโยบายการประสานสัมพันธ์
2. เนื้อหาสาระและกิจกรรมทางการศึกษา
3. ยุทธวิธีในการประสานสัมพันธ์
4. ขอบข่ายของการประสานสัมพันธ์
5. การบริหารการประสานสัมพันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มประชากรได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดและประสานงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ปฏิบัติงานเป็นผู้บริหารระดับนโยบาย หรือระดับปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 25 ท่าน ทำการคัดเลือกจากการเสนอรายชื่อโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา 6 ท่านในชั้นการศึกษานำ นำรายชื่อที่ได้รับการเสนอชื่อทั้งหมดนี้ มาจัดเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยตามลำดับ แล้วคัดเลือกจากผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อซ้ำจากความถี่สูงสุดไปต่ำจนได้จำนวนที่ต้องการ

2. ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Reserch) และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามตามวิธีเทคนิคเดลฟาย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 3 ชุด ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล 3 รอบ แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-End Form) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านแสดงความคิดเห็นโดยอิสระเกี่ยวกับแนวโน้มของการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนระหว่างกรม

อาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 ในแต่ละประเด็น แบบสอบถามชุดที่ 2 ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 สเกล สร้างขึ้นจากการรวบรวมและวิเคราะห์คำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 ร่วมกับการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและแนวคิดจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามชุดที่ 3 สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 สเกล และมีข้อกระทงคำถามที่เหมือนกับแบบสอบถามรอบที่ 2 ทุกประการ แต่มีการแสดงค่ามัธยฐาน (Median) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) ของข้อกระทงในแบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นรายชื่อที่คำนวณได้เพิ่มเติมลงในแบบสอบถามสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลในแบบสอบถามรอบที่ 3 ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านได้ทบทวนคำตอบก่อนตัดสินใจตอบในรอบที่ 3 แบบสอบถามทั้ง 3 ชุดที่สร้างขึ้นได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านอาชีวศึกษา รวมทั้งหมด 7 ท่าน รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข พิจารณาให้ความเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 รอบ ได้กระทำด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 สเกล ในรอบที่สองและรอบที่สามนั้น ใช้วิธีวิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติได้แก่ มัธยฐาน (Median) พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) ฐานนิยม (Mode) และผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานเป็นรายชื่อ แล้วแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามรอบที่ 3 เพื่อสรุปเป็นแนวโน้มของการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 ทั้งที่สอดคล้องกัน (Consensus) และไม่สอดคล้องกัน (Unconsensus) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอในรูปตารางและความเรียง

ผลการวิเคราะห์คำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในแบบสอบถามเทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3 นำมาสรุปเป็นแนวโน้มของการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 ตามกรอบแนวคิดในการศึกษาที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น 5 ด้าน รายละเอียดของการสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มแต่ละด้านที่ค้นพบ มีดังต่อไปนี้ คือ

สรุปผลแนวโน้มด้านปรัชญาหรือนโยบายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของปรัชญาหรือนโยบายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 ที่สอดคล้องกัน 12 ข้อ และไม่สอดคล้องกัน 1 ข้อ จากทั้งหมด 13 ข้อ ดังรายละเอียด คือ

แนวโน้มนโยบายหรือนโยบายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ ต่างก็ควรเน้นให้ประชาชนมีโอกาสศึกษาหาความรู้
เพิ่มเติมได้สะดวก สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดียิ่งขึ้นทั้งยังทำให้ประชาชนรู้จักการฝึกฝนตน
เอง และใฝ่หาความรู้ตลอดเวลาตามสภาพการณ์ปัจจุบันได้ง่ายและสะดวกขึ้น (มัธยฐาน 5.00
พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.50) ทั้งสองกรมควรจะเน้นการจัดการศึกษาเพื่อความเจริญงอกงาม
ของชีวิตและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (มัธยฐาน 4.95 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.54) แนว
คิดในการดำเนินงานของทั้งสองกรม จะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันในระดับกรมเพื่อกำ
หนดนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมแล้วแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ที่ปฏิบัติ
งานให้ทราบโดยทั่วกัน (มัธยฐาน 4.94 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.61) ทั้งสองกรมควรจะเน้น
ความสำคัญของประชาชนในฐานะเป็นพลเมืองที่มีภาระหน้าที่ต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์
(มัธยฐาน 4.93 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.57) เน้นให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของการ
ศึกษามากขึ้น เป็นการลดความสูญเปล่าทางการศึกษา (มัธยฐาน 4.90 พิสัยระหว่างควอไทล์
0.60) กรมอาชีวศึกษาควรมีหลักการที่จะฝึกอาชีพให้แก่ประชาชน โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา
และความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลัก (มัธยฐาน 4.90 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.60) ทั้ง
สองกรมควรจะยึดถือความต้องการและการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาของประชาชนเป็นหลัก
ในการกำหนดเป้าหมาย บทบาทและทิศทางการดำเนินงาน (มัธยฐาน 4.85 พิสัยระหว่าง
ควอไทล์ 0.62) กรมอาชีวศึกษาควรเน้นการนำนักศึกษาออกฝึกงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยการ
จัดกิจกรรมบริการให้ความรู้เฉพาะอย่างแก่ประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
(มัธยฐาน 4.54 พิสัยระหว่างควอไทล์ 1.04)

แนวโน้มนโยบายหรือนโยบายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจะเน้นการพัฒนาเยาวชน
ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และไม่ได้ศึกษาต่อ โดยฝึกทักษะพื้นฐานอาชีพเบื้องต้น (มัธยฐาน
4.46 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.99) กรมอาชีวศึกษาควรมีนโยบายเน้นการฝึกทักษะอาชีพ
เฉพาะอย่างแก่บุคคลที่มีความสนใจที่มีพื้นฐานอาชีพอยู่แล้ว (มัธยฐาน 4.38 พิสัยระหว่าง
ควอไทล์ 1.03) ควรยึดปรัชญาและนโยบายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่เหมือนกัน
มัธยฐาน 4.35 พิสัยระหว่างควอไทล์ 1.21) กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรมีนโยบาย
เสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยอาศัยวิทยาการ เทคโนโลยีและวิทยาการจากกรม
อาชีวศึกษา (มัธยฐาน 4.20 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.93)

ส่วนแนวโน้มนโยบายหรือนโยบายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอก
ระบบโรงเรียนที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด แต่ไม่สอดคล้องกันคือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ควร
เน้นการฝึกอบรมตามหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเพื่อเตรียมประชาชนให้สามารถช่วยตัวเองได้ อัน
เป็นการลดรายจ่ายและเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว ส่วนหลักสูตรที่มีระยะเวลาเกินกว่า 1 ปี
ควรเป็นหน้าที่ของกรมอาชีวศึกษา เพื่อผู้ที่ประสงค์จะนำไปประกอบอาชีพโดยตรง (มัธยฐาน

4.๑๑ นิสัยระหว่างควอไตล์ 2.๑๑)

สรุปผลแนวโน้มนโยบายด้านเนื้อหาสาระและกิจกรรมทางการศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มนโยบายด้านเนื้อหาสาระและกิจกรรมทางการศึกษาในการประสานสัมพันธ์การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในปี พ.ศ.2535 - 2539 ที่สอดคล้องกัน 7 ข้อ และไม่สอดคล้องกัน 1 ข้อ จากทั้งหมด 8 ข้อ ดังรายละเอียด คือ

แนวโน้มนโยบายด้านเนื้อหาสาระและกิจกรรมทางการศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ ร่วมกันกำหนดหลักสูตรระยะสั้น สำหรับประชาชนที่สนใจในระดับต่าง ๆ ที่ทั้งสองกรมสามารถร่วมกันจัดได้ (มัธยฐาน 4.8๑ นิสัยระหว่างควอไตล์ 1.๑5) กรมอาชีวศึกษาควรเน้นการฝึกอบรมวิชาชีพเพิ่มเติมแก่บุคคลที่ประกอบอาชีพอยู่แล้ว เพื่อให้ทันต่อวิทยาการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป (มัธยฐาน 4.78 นิสัยระหว่างควอไตล์ ๑.95) กรมอาชีวศึกษาอบรมการใช้วัสดุพื้นบ้านให้เหมาะสมและปรับให้เข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ (มัธยฐาน 4.76 นิสัยระหว่างควอไตล์ ๑.85) กรมอาชีวศึกษาให้ความรู้ด้านการผลิต การจัดจำหน่าย การตลาด เพื่อให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น (มัธยฐาน 4.73 นิสัยระหว่างควอไตล์ 1.๑๐) เน้นการกำหนดเนื้อหาของกิจกรรมร่วมกัน เพื่อที่จะใช้งบประมาณที่เหลืออยู่จากการทำงานร่วมกัน ไปสร้างและขยายกิจกรรมอื่น ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ให้แก่ประชาชนมากขึ้น (มัธยฐาน 4.54 นิสัยระหว่างควอไตล์ ๑.99)

แนวโน้มนโยบายด้านเนื้อหาสาระและกิจกรรมทางการศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ กรมอาชีวศึกษามอบหมายภาระกิจให้สถานศึกษา สนับสนุนด้านบุคลากรและเครื่องมือขยายการจัดหลักสูตรระยะสั้นบางพื้นที่ (มัธยฐาน 4.54 นิสัยระหว่างควอไตล์ 1.12)

แนวโน้มนโยบายด้านเนื้อหาสาระและกิจกรรมทางการศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่มีความเป็นไปได้ปานกลาง คือ เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างยิ่งที่ทั้งสองกรมต่างก็ให้การฝึกอบรมวิชาชีพเดียวกัน กลุ่มเป้าหมายเดียวกัน ทั้งนี้ประชาชนเกิดการเพิ่มพูนทักษะและความรู้มากขึ้น (มัธยฐาน 3.45 นิสัยระหว่างควอไตล์ 1.25)

ส่วนแนวโน้มนโยบายด้านเนื้อหาสาระและกิจกรรมทางการศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด แต่ไม่สอดคล้องกัน คือ กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจัดเฉพาะการศึกษาสายสามัญที่ตนถนัดเท่านั้น เพื่อส่งผ่านไปกิจกรรมการสอนอาชีพของกรมอาชีวศึกษา (มัธยฐาน 3.8๐ นิสัยระหว่างควอไตล์ 1.9๐)

สรุปแนวโน้มด้านยุทธวิธีในการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกข้อกระทงเกี่ยวกับแนวโน้มด้านยุทธวิธีในการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษาออกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 โดยมีความเห็นว่าเป็นไปได้อย่างมากที่สุดและเป็นไปได้อย่างมาก ดังนี้คือ

แนวโน้มด้านยุทธวิธีในการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีความเป็นไปได้อย่างมากที่สุด คือ แต่ละกรมควรกำหนดงานหลักที่จะต้องดำเนินการเองและงานหลักที่จะต้องประสานกับหน่วยงานอื่น (มัธยฐาน 4.95 พิสัยระหว่างควอไทล์ ๑.62) จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและกำหนดทิศทางของการดำเนินงานการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนเกี่ยวกับ การกำหนดนโยบาย วิธีการดำเนินงาน การจัดทำแผนโครงการต่าง ๆ ตลอดจนหลักสูตร (มัธยฐาน 4.90 พิสัยระหว่างควอไทล์ ๑.6๑) แต่ละกรมควรกำหนดงานรองที่จะต้องดำเนินงานเอง และงานรองที่ต้องประสานกับหน่วยงานอื่น (มัธยฐาน 4.87 พิสัยระหว่างควอไทล์ ๑.62) กรมอาชีวศึกษาควรจะเน้นรูปแบบกลุ่มสนใจในด้านการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและการอ่านออกเขียนได้ (มัธยฐาน 4.84 พิสัยระหว่างควอไทล์ ๑.63) ควรมีการกำหนดและสำรวจศักยภาพที่ตนเองมีอยู่และดำเนินงานให้สอดคล้องกับศักยภาพ ขอบเขตและหน้าที่ของตน (มัธยฐาน 4.87 พิสัยระหว่างควอไทล์ ๑.95) กรมการศึกษาออกโรงเรียน ควรส่งเสริมการจับบริการการศึกษาแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน โดยระดมสรรพกำลังและทรัพยากรจากหน่วยงานอื่น ทั้งนี้จะทำในลักษณะ "ต่อวงจร" เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่ "ครบวงจร" (มัธยฐาน 4.73 พิสัยระหว่างควอไทล์ ๑.79) จัดประชุมคณะกรรมการวางแผนงานทุกระดับและจัดคณะกรรมการในระดับปฏิบัติการการทำงานในพื้นที่ปฏิบัติ (มัธยฐาน 4.67 พิสัยระหว่างควอไทล์ 1.๑3) กำหนดเวลาให้กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานได้มีเวลาพบปะปรึกษาหารือกันเป็นครั้งคราวเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติอยู่ (มัธยฐาน 4.66 พิสัยระหว่างควอไทล์ ๑.96)

แนวโน้มด้านยุทธวิธีในการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีความเป็นไปได้อย่างมาก คือ ตั้งคณะกรรมการกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีทั้งสองกรมจัดทำแผนโครงการร่วมกันในการดำเนินงานแต่ละปีงบประมาณ เสนอแผนต่อกระทรวง เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (มัธยฐาน 4.45 พิสัยระหว่างควอไทล์ 1.15) เน้นการจัดทำเกณฑ์การเทียบผลการเรียนระหว่างกรมอาชีวศึกษาไปยังกรมการศึกษาออกโรงเรียนหรือจากกรมการศึกษาออกโรงเรียนไปยังกรมอาชีวศึกษา (มัธยฐาน 4.44 พิสัยระหว่างควอไทล์ 1.22) กรมการศึกษาออกโรงเรียนควรทำหน้าที่วิจัยสภาพปัญหา เพื่อนำมาวางแผนการจัดการศึกษาและบริการโดยลำพังหรือร่วมกับหน่วยงานของกรมอาชีวศึกษา (มัธยฐาน 4.32 พิสัยระหว่างควอไทล์ 1.๑๑) กรมอาชีวศึกษาจะรับช่วงการฝึกอบรมทักษะวิชาชีพขั้นสูงสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการฝึกอบรมขั้นต้นจากกรมการศึกษาออกโรงเรียนแล้ว

(มัธยมศึกษา 4.20 พัลัยระหว่างควอไตร์ 0.93) นำบุคลากรของกรมอาชีวศึกษา เป็นวิทยากร ให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยที่กรมการศึกษาออกโรงเรียนเป็นผู้出ค่าใช้จ่าย (มัธยมศึกษา 4.06 พัลัยระหว่างควอไตร์ 0.83) ทั้งสองกรมควรเน้นระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษา การใช้รูปแบบการเรียนรู้ของท้องถิ่นตามขนบธรรมเนียมที่ประชาชนคุ้นเคย (มัธยมศึกษา 4.03 พัลัยระหว่างควอไตร์ 0.90) เน้นการจัดให้มีการประชุมทางวิชาการ การ จุรการ กิจการนักศึกษาร่วมกัน (มัธยมศึกษา 3.93 พัลัยระหว่างควอไตร์ 0.80) กรมการศึกษาออกโรงเรียนจัดงบประมาณสนับสนุนแก่โครงการฝึกทักษะวิชาชีพแก่ประชาชนของกรมอาชีวศึกษา (มัธยมศึกษา 3.85 พัลัยระหว่างควอไตร์ 1.37)

สรุปแนวโน้มด้านขอความช่วยเหลือของการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกข้อกระทงเกี่ยวกับแนวโน้มด้านขอความช่วยเหลือในการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษาออกโรงเรียน ในปีพ.ศ. 2535 - 2539 โดยมีความเห็นว่าเป็นไปได้อย่างมากที่สุด มีความเป็นไปได้อย่างมากและมีความเป็นไปได้อาณาเขต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มด้านขอความช่วยเหลือในการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียนที่มีความเป็นไปได้อย่างมากที่สุด คือ กรมอาชีวศึกษาควรเน้นในเรื่องการฝึกอบรมด้านวิชาชีพกับการปฏิบัติงานตามสภาพความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงาน (มัธยมศึกษา 4.93 พัลัยระหว่างควอไตร์ 0.43) มีขอบเขตในเรื่องความถนัด หลักสูตร การใช้ทรัพยากรและพื้นที่ในความรับผิดชอบ (มัธยมศึกษา 4.80 พัลัยระหว่างควอไตร์ 0.76) ทั้งสองกรมควรจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียนในมิติของความร่วมมือ ประสานงานและสนับสนุนซึ่งกันและกัน (มัธยมศึกษา 4.71 พัลัยระหว่างควอไตร์ 0.91) ควรมีความสอดคล้องต่อเนื่องและเชื่อมโยงกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับกลุ่มเป้าหมาย (มัธยมศึกษา 4.66 พัลัยระหว่างควอไตร์ 0.96) มีคณะกรรมการ 2 ระดับคือ ระดับกรมหรืออำนาจการและระดับปฏิบัติการ (มัธยมศึกษา 4.60 พัลัยระหว่างควอไตร์ 0.99) กรมการศึกษาออกโรงเรียน ควรจะช่วยเหลือกรมอาชีวศึกษาในด้านการจัดและแนวอาชีพและฝึกทักษะพื้นฐาน ในขณะที่กรมอาชีวศึกษาฝึกหลักสูตรเข้มข้น (มัธยมศึกษา 4.60 พัลัยระหว่างควอไตร์ 1.15) การดำเนินการในบางส่วนจะร่วมกันดำเนินการ แต่จะต้องเป็นไปร่วมกันในลักษณะส่งเสริมกัน (มัธยมศึกษา 4.55 พัลัยระหว่างควอไตร์ 1.15) กรมการศึกษาออกโรงเรียน ควรจัดการศึกษาในเรื่องการรณรงค์การรู้หนังสือและการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น เพื่อให้ประชาชนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (มัธยมศึกษา 4.54 พัลัยระหว่างควอไตร์ 0.99)

แนวโน้มด้านขอความช่วยเหลือในการจัดการศึกษาออกโรงเรียน ที่มีความเป็นไปได้อย่างมากคือ กลุ่มเป้าหมายจะต้องเด่นชัดสามารถแบ่งแยกได้ชัดเจน (มัธยมศึกษา

4.03 ฟิล์ยระหว่างควอไต้ล ๑.๑๑)

แนวโน้มนด้านขอข่ายการประสาณลั้มนั้ร้ในการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียนที่มีความเป็นไปได้ปานกลาง คือ กรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน จัดการศึกษา ร่วมกันได้เพียงหลักสูตรระยะสั้น (มัธยฐาน 3.25 ฟิล์ยระหว่างควอไต้ล 1.29)

สรุปผลแนวโน้มนด้านการบริหารการประสาณลั้มนั้ร้ในการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้เช้ียวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้อ้งกันทุกข้อกระทงเกี่ยวกับแนวโน้มนด้านการบริหารการประสาณลั้มนั้ร้ในการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน ในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2539 ว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุด และเป็นไปได้มาก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวโน้มนด้านการบริหารการประสาณลั้มนั้ร้ในการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียนที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเฉพาะกิจขึ้นเพื่อวางแผนโครงการ โดยที่แผนและโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานทั้งสองจัดตั้งขึ้นนี้ จะแบ่งภาระหน้าที่ของหน่วยงานได้้ชัดเจน แต่การดำเนินงานจะประสาณลั้มนั้ร้กัน (มัธยฐาน 4.91 ฟิล์ยระหว่างควอไต้ล ๑.๑๑) ให้ความอิสระในการบริหารงานงบประมาณ และการเงินแก่หน่วยงานในสังกัดของแต่ละกรม โดยดำเนินงานตามกรอบที่ส่วนกลางกำหนด (มัธยฐาน 4.8๑ ฟิล์ยระหว่างควอไต้ล 1.42) มีการจัดทำแผนร่วมกันตั้งแต้ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติงาน (มัธยฐาน 4.86 ฟิล์ยระหว่างควอไต้ล ๑.78) ผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามโครงการได้้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนด้วย (มัธยฐาน 4.82 ฟิล์ยระหว่างควอไต้ล ๑.๑๑) ควรจัดทำแผนและโครงการร่วมกันในแต่ละปีงบประมาณ และมีการปรับเปลี่ยนแผนและโครงการเป็นระยะ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (มัธยฐาน 4.71 ฟิล์ยระหว่างควอไต้ล ๑.91) แต่ละกรมจะต้องพิจารณาของงบประมาณ การใช้จ่าย การควบคุมงบประมาณของตนเอง หากมีนโยบายที่ต้อ้งใช้จ่ายร่วมกันทั้งสองฝ่ายร่วมกันพิจารณา (มัธยฐาน 4.67 ฟิล์ยระหว่างควอไต้ล 1.๑3) แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานร่วมกันทั้งสองกรมที่จัดการศึกษาอกระบบโรงเรียนโดยรายงาน สรุปผลพร้อมทั้งคำเสนอแนะตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ (มัธยฐาน 4.66 ฟิล์ยระหว่างควอไต้ล ๑.96) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าประชุมร่วมกันเพื่อทราบแนวนโยบาย มีการวางแผนการทำปฏิทินการดำเนินงาน และกำหนดผู้รับผิดชอบงานแต่ละสาขาเพื่อการติดต่อประสานงานที่รวดเร็ว (มัธยฐาน 4.66 ฟิล์ยระหว่างควอไต้ล ๑.96) มีการวางแผนในระดับจังหวัดระหว่างหน่วยงานในสังกัดของทั้งสองกรมร่วมกัน ตามนโยบายที่กรมกำหนดร่วมกัน (มัธยฐาน 4.66 ฟิล์ยระหว่างควอไต้ล ๑.96) ประชุมชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติแก่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ และมีการนิเทศติดตามผลจากเจ้าของหน่วยงานเองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งสรุปปัญหาและข้อเสนอ

แนะต่าง ๆ ให้กรมที่รับผิดชอบทราบ (มัธยฐาน 4.66 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.96) ควรมี การเก็บข้อมูลการดำเนินงาน จากกรณีศึกษาและติดตามผล รายงานผลส่งกรม เพื่อทำการ วิเคราะห์ผลรวมทั้งสรุปผลหาทางแก้ไข ปรับปรุง ส่งผลกลับมายังหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป (มัธยฐาน 4.66 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.96)

แนวโน้มด้านการบริหารการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ที่มีความเป็นไปได้มาก คือ การจัดองค์กรประสานสัมพันธ์ควรเป็นลักษณะของคณะกรรมการการ ศึกษาในระบบโรงเรียนโดยทั้งสองกรมร่วมกัน โดยจัดเป็นองค์กรที่มีความเชื่อมโยงกันในการ ดำเนินงาน ภาระ หน้าที่ (มัธยฐาน 4.46 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.99) มีการจัดตั้งคณะ กรรมการเฉพาะกิจในแต่ละงานขึ้นเป็นองค์กรประสานสัมพันธ์ (มัธยฐาน 4.45 พิสัยระหว่าง ควอไทล์ 1.09) แต่งตั้งคณะผู้แทนของกรมอาชีวศึกษาร่วมในคณะกรรมการว่าด้วยการศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด (มัธยฐาน 4.37 พิสัยระหว่างควอไทล์ 1.02) มีการจัดตั้งงบประมาณและกำหนดค่าใช้จ่ายร่วมกัน (มัธยฐาน 4.25 พิสัยระหว่างควอไทล์ 1.25) มีการจัด ตั้งองค์กรประสานสัมพันธ์ ระดับกรม กอง ที่เกี่ยวข้อง ผู้ประสานเฉพาะเรื่องระดับจังหวัด อำเภอ ท้องที่ (มัธยฐาน 4.17 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.98) จัดงบประมาณของกระทรวง ศึกษาธิการที่มุ่งดำเนินการเฉพาะการจัดการศึกษาในระบบเท่านั้น โดยมีการบ่งชี้ชัดเจนในการ ดำเนินงาน การวางแผนโครงการ ดำเนินงานที่ได้มีการประสานสัมพันธ์หรือร่วมกันทั้งสอง กรม (มัธยฐาน 4.00 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.94)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอภิปรายผลการวิจัยแนวโน้มนโยบายหรือโยบายการประสานสัมพันธ์

ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน

จากผลการวิจัยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน จำนวน 12 ข้อ และไม่สอดคล้องกัน 1 ข้อ จากทั้งหมด 13 ข้อ เกี่ยวกับแนวโน้มนโยบายหรือโยบายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 ที่เห็นว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุด และมีความเป็นไปได้มากในเรื่องปรัชญาหรือโยบายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนว่า กรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียนควรเน้นปรัชญาหรือโยบายการประสานสัมพันธ์ ในการจัดการศึกษาที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามารับความรู้หรือบริการเพิ่มเติมทางการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเขาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ จะเป็นการให้ประชาชนฝึกฝนตนเองและใฝ่หาความรู้ตลอดเวลาตามสถานการณ์ปัจจุบันได้ง่ายและสะดวกขึ้น (มัธยฐาน 5.00 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.50) ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2530-2534 ที่ระบุไว้ว่า จะจัดและส่งเสริมการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้รับการศึกษา อบรมและข้อมูลข่าวสารตามความจำเป็น และความต้องการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พร้อมทั้งส่งเสริมให้เอกชนและบุคคลมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษามากขึ้น

และจากการวิจัยของ ชนิตา รัชกุลผลเมืองและคณะ พบว่า แนวโน้มการศึกษาในช่วงระยะแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) แนวโน้มที่จะเกิดได้มากที่สุด คือ ความต้องการการศึกษาแบบต่อเนื่องตลอดชีวิต จะมีมากขึ้นและปรัชญาในการจัดการศึกษาจะมีแนวทางตลอดชีวิต (รายงานผลการวิจัยแนวโน้มการศึกษาในระบบโรงเรียนในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และ 7, 2527) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์สิริ สาลี (2523: 53) ว่า แนวโน้มในอนาคตของปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียนจะเป็นการให้การศึกษาลดชีวิต โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน

ผลการวิจัยที่พบว่าแนวโน้มนโยบายหรือโยบายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 จะมุ่งเน้นการศึกษาเพื่อประชาชนได้เสริมสร้างความเจริญงอกงามของชีวิตของตน รวมทั้งการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (มัธยฐาน 4.95 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.54) นั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการศึกษาที่กรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรจะมุ่งเน้นประชาชนเป็นหลักในการจัดการศึกษาร่วมกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดทางยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันแบบผสมผสาน ระหว่างหลายหน่วยงานที่กล่าวว่าควรมีพื้นฐานแนวความคิดที่เน้นการรับใช้ประชาชนและชุมชน (วารินทร์ วงศ์หาญเชาว์ และประโยชน์ เจริญสุข 2529 : 4) นอกจากนี้ อุ๋นตา นพคุณ (2523 : 189) ได้กล่าวถึงปรัชญาและเหตุผลในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนว่า การศึกษาที่แท้จริงนั้น

ควรเป็นการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ๆ ให้บทเรียนแต่ละบทมีผลต่อผู้เรียนและต่อสังคมที่ผู้เรียนอาศัยอยู่

ผลการวิจัยที่พบว่าแนวโน้มด้านปรัชญาหรือนโยบายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษาออกโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษาออกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 จะยึดถือความต้องการและการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาของประชาชนเป็นหลักในการกำหนดเป้าหมายบทบาทและทิศทาง การดำเนินงาน (มีขยฐาน 4.85 พิสัยระหว่างควอไทล์ ๑.62) ซึ่งสอดคล้องกับผลสรุปที่ผู้เชี่ยวชาญในการประชุม ณ.องค์การสหประชาชาติ (1981:4) ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมได้ร่วมกิจกรรม ชี้นำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้ประโยชน์จากการพัฒนาเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าไปเกี่ยวข้องกับโดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตยในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดการวางแผนและดำเนินการโครงการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม อีกทั้ง Smith and Rose (1973 : 1) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญและจำเป็น เป็นการเคาะศักดิ์ศรีของความเป็นคน เป็นการฝึกกำลังประชาชนในการปฏิบัติกิจกรรม และเป็นการให้โอกาสแก่ประชาชนในอันที่จะดำเนินงานด้วยตนเอง เพื่อตนเองและสังคม นอกจากนี้ จรุง สุภาพ (25124 : 333) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดปัญหาและความต้องการของตน เป็นวิถีทางประชาธิปไตยที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างยิ่ง

ส่วน ไสว พรหมณี (2529:27) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชาวบ้านตามโครงการพัฒนาต่าง ๆ นั้น ไม่ควรที่จะให้เป็นแนวทางที่หน่วยงานของรัฐหรือผู้มีอำนาจกำหนด แต่ควรเป็นไปในแนวทางที่ชาวบ้านเป็นผู้กำหนด กล่าวคือ ไม่ควรมาจากเบื้องบน แต่ควรมาจากเบื้องล่างคือชาวบ้านเป็นหลัก

และชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ กล่าวว่า ในการปฏิบัติการหรือดำเนินงานควรเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากที่สุด ควรให้ประชาชนมีอำนาจการตัดสินใจในรูปของคณะกรรมการหรือสมาชิกกลุ่ม โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐให้การช่วยเหลือแนะนำอย่างใกล้ชิด (รายงานการวิจัยการประเมินผลกระทบโครงการการศึกษาออกโรงเรียนที่มีต่อประชาชนในชนบท 253๑ : 26 - 27)

ผลการวิจัยที่พบว่าแนวโน้มด้านปรัชญาหรือนโยบายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษาออกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 กรมอาชีวศึกษาควรจะมีหลักการที่จะฝึกอาชีพแก่ประชาชน โดยคำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลัก (มีขยฐาน 4.9๑ พิสัยระหว่างควอไทล์ ๑.6๑) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในท้องที่แต่ละแห่งที่มีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่แตกต่างกัน ความต้องการของประชาชนย่อมไม่เหมือนกัน นั้นหมายความว่า ปัญหาที่เกิดจากความต้องการ

ของประชาชนในท้องถิ่นย่อมแตกต่างกันไปด้วย หน่วยงานในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จึงได้มีการกำหนดเพียงแนวนโยบายอย่างกว้าง ๆ ให้จัดอบรมหรือสร้างเครื่องมือและอุปกรณ์ทางวิชาชีพแก่ประชาชนให้เป็นไปในลักษณะของสภาพท้องถิ่นที่รับผิดชอบ เช่น วิทยาลัยเทคนิคชัยนาทได้จัดสร้างเครื่องจักรตอก นำออกเผยแพร่แก่ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อประชาชนนำไปใช้ช่วยในการประกอบอาชีพจักสานให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชลทิศย์ เอี่ยมสำอางค์ (อ้างแล้ว 2530 : 27) ว่า การจัดกิจกรรมลงในพื้นที่ควรยึดหยุ่นตามสภาพการณ์ ช่วงเวลาที่เหมาะสม วิธีการจัดกิจกรรมนั้นต้องคำนึงถึงวัฒนธรรม ความเชื่อ บรรพบุรุษและวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างกัน แนวปฏิบัติควรจะได้ประยุกต์ใช้เพื่อการเรียนรู้ที่รวดเร็ว และมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้านให้มากที่สุด

ผลการวิจัยที่พบว่าแนวโน้มด้านปรัชญาหรือนโยบายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจะมีนโยบายเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยอาศัยเทคโนโลยีและวิทยาการจากกรมอาชีวศึกษา (มรรยฐาน 4.20 นิสัยระหว่างควอไตร์ 0.93) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กรมอาชีวศึกษามีทรัพยากร บุคคลและเครื่องมือเครื่องจักรที่พร้อมมูล รวมทั้งตั้งอยู่ในทุกจังหวัดประกอบการมีโครงการเทคโนโลยีอาสา โครงการอาชีวพัฒนาอันเป็นโครงการที่นครุและนักศึกษาออกไปบริการให้ความรู้ต่าง ๆ อันจำเป็นต่อการครองชีพในสังคมที่แปรเปลี่ยน ตลอดจนนำเทคโนโลยีอย่างง่ายไปปรับให้เหมาะกับสภาพท้องถิ่นที่รับผิดชอบ ซึ่งเป็นการดีสำหรับประชาชนอันจะนำความรู้ไปปรับปรุงการทำงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น อันเป็นการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ส่วนกรมการศึกษานอกโรงเรียนมีนโยบายที่จะจัดการศึกษาให้ความรู้แก่ประชาชน ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียนและได้มีการพัฒนาเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียน โดยการให้การศึกษาด้านความรู้ทางวิชาชีพแก่เยาวชนเหล่านั้น อันเป็นการลดปัญหาทางสังคมได้ทางหนึ่งด้วย จะเห็นได้ว่า ทั้งกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียนต่างก็มีจุดประสงค์ในการที่จะเสริมสร้างคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้น แต่กรมการศึกษานอกโรงเรียนยังขาดความพร้อมในด้านบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะอาชีพ ในขณะที่กรมอาชีวศึกษามีอยู่พร้อมมูล ซึ่งการสนับสนุนที่จะเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน ทั้งสองกรมควรจะทำให้ความร่วมมือกันและกัน

ส่วนแนวโน้มปรัชญาหรือนโยบายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเป็นไปได้มากเช่นกัน แต่มีความเห็นไม่สอดคล้องกัน ได้แก่ กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรเน้นการฝึกอบรมตามหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นเพื่อเตรียมประชาชนให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ อันเป็นการลดรายจ่ายและเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว ส่วนหลักสูตรที่มีระยะเวลาเกินกว่า 1 ปี ควรเป็นหน้าที่ของกรมอาชีวศึกษาเพื่อผู้ที่ประสงค์จะนำไปประกอบอาชีพโดยตรง (มรรยฐาน 4.00 นิสัยระหว่างควอไตร์ 2.00)

เนื่องมาจากผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ากรมการศึกษานอกโรงเรียนมีสถานที่จำกัดและคับแคบ รวมทั้งเครื่องมือเครื่องจักร บุคคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านมีจำนวนน้อย กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงควรอบรมเฉพาะวิชาชีพระยะสั้น เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ที่จะช่วยตนเองได้เท่าที่จำเป็นไม่ใช้ถึงระดับเป็นวิชาชีพ ส่วนหน่วยงานของกรมอาชีวศึกษา ซึ่งจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อออกไปประกอบอาชีพโดยตรง อีกทั้งมีสถานที่ โรงฝึกงาน ที่ประกอบด้วยเครื่องมือเครื่องจักรที่พร้อมมูลและมากเพียงพอสำหรับการอบรม รวมทั้งบุคคลากรที่มีความชำนาญอันสามารถให้ความรู้แก่ประชาชนที่สนใจ ในความรู้ที่ต้องใช้ระยะเวลาเกินกว่า 1 ปีได้

การอภิปรายผลการวิจัยแนวโน้มด้านเนื้อหาสาระและกิจกรรมทางการศึกษา ในการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

จากผลการวิจัยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน จำนวน 7 ข้อและไม่สอดคล้องกัน 1 ข้อ จากจำนวน 8 ข้อ เกี่ยวกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมทางการศึกษาในการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษาออกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 ที่เห็นว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุด เป็นไปได้มาก และเป็นไปได้ปานกลาง ในเรื่องการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า ร่วมกันจัดหลักสูตรระยะสั้นสำหรับประชาชนที่สนใจในระดับต่าง ๆ ที่ทั้งสองกรมสามารถร่วมกัน จัดได้ (มัธยฐาน 4.80 พิสัยระหว่างควอไทล์ 1.05) โดยเน้นการกำหนดเนื้อหาาร่วมกัน เพื่อที่จะใช้งบประมาณที่เหลืออยู่จากการทำงานร่วมกัน ไปสร้างและขยายกิจกรรมอื่น ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น (มัธยฐาน 4.54 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.99) นอกจากนี้แล้ว กรมอาชีวศึกษาควรเน้นการฝึกอบรมด้านวิชาชีพเพิ่มเติมแก่บุคคลที่ประกอบอาชีพนั้น ๆ อยู่แล้ว เพื่อให้ทันต่อวิทยาการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป (มัธยฐาน 4.78 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.95) ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากกรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษาออกโรงเรียน มีการร่วมกันดำเนินงานการศึกษา ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนแล้วนั้น จะเป็นการประหยัดงบประมาณอันมีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ สามารถไปสร้างกิจกรรมอื่นในความต้องการของประชาชนได้อีก และเป็นการลดความซ้ำซ้อนของการทำงานลงได้ ในขณะเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฝ่ายพัฒนาคุณภาพกำลังคน กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์ (253๑ : 1๐) ที่สรุปว่า การจัดฝึกอาชีพระยะสั้นในปัจจุบันขาดทิศทางที่ชัดเจน โดยเฉพาะประเภทเนื้อหาสาระของการอบรม เนื่องจากขาดการชี้แนะของรัฐ และขาดความตระหนักของหน่วยงานต่าง ๆ เรื่องการมีงานทำของผู้ที่ได้รับการฝึกอาชีพระยะสั้น อีกทั้งหลักสูตรการฝึกอาชีพระยะสั้นขาดความต่อเนื่องและเป็นขั้นตอนตามลำดับความก้าวหน้า ทำให้ผู้รับการฝึกอบรมไม่สามารถเห็นภาพรวมหรือความก้าวหน้าของอาชีพได้ อีกทั้งบางโครงการครอบคลุมเนื้อหาสาระมากเกินไปทำให้ผู้รับการฝึกอบรมขาดทักษะอาชีพนั้น ๆ ในระดับพอที่จะมีงานทำได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (Newly Industrial Countries) อันมีความจำเป็นที่จะต้องมีการผลิตกำลังแรงงานที่มีความสามารถด้านวิชาช่างต่าง ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของประเทศ วิทยาการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปตามสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนนี้ มีผลถึงการนำเข้าเครื่องจักร เครื่องมือและอุปกรณ์ทันสมัยเข้ามาช่วยในการทำงานด้านต่าง ๆ ในเมื่อกรมอาชีวศึกษามีบุคลากรที่มีทักษะและความชำนาญในอาชีพที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่แล้ว จึงควรที่จะเป็นผู้ที่ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่บุคคลที่ประกอบอาชีพนั้น ๆ อยู่แล้ว เพื่อการนำไปใช้ที่เหมาะสมและปรับปรุงให้ดีขึ้นทันต่อเหตุการณ์ได้

ส่วนแนวโน้มด้านเนื้อหาสาระและกิจกรรมทางการศึกษาในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเป็นไปได้มาก แต่มีความเห็นไม่สอดคล้องกัน ได้แก่ กิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียน ควรจัดเฉพาะการศึกษาสายสามัญในระดับต่าง ๆ ที่ตนเองทำนั้น เพื่อส่งผ่านไปกิจกรรมการสอนอาชีพของกรมอาชีวศึกษา (มีข้อยกเว้น 3.80 พิสัยระหว่างควอไทล์ 1.98) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดอันเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมการศึกษาออกโรงเรียน ขาดความพร้อมด้านบุคลากรและอาคารสถานที่ รวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ อันจำเป็นต่อการฝึกอาชีพ แต่มีบุคลากรด้านสายสามัญและใช้สถานที่ของกรมสามัญศึกษาในการให้ความรู้ด้านสามัญระดับต่าง ๆ อยู่แล้ว โดยไม่ต้องใช้งบประมาณเพิ่มเติมในการจัดหาเครื่องมือเครื่องจักรอีก - ในขณะที่กรมอาชีวศึกษามีหน่วยงานและบุคลากรที่พร้อมมูลรวมทั้งเครื่องมือเครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการฝึกอาชีพหลายลักษณะ โดยไม่จำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม หรือจัดหาบุคลากรอีกจึงควรเป็นหน้าที่ของกรมอาชีวศึกษาในการจัดการฝึกอาชีพแก่ประชาชนทั่วไป

การอภิปรายผลการวิจัยแนวโน้มด้านยุทธวิธีวิธีการประสานสัมพันธ์

ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน

จากผลการวิจัยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งหมด เกี่ยวกับแนวโน้มด้านยุทธวิธีวิธีการประสานสัมพันธ์การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษาออกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 ที่เห็นว่าเป็นไปได้มากที่สุด และมีความเป็นไปได้มาก ดังนี้ ควรมีการสำรวจ ศึกษาค้นคว้าที่ตนเองมีอยู่และดำเนินงานให้สอดคล้องกับศักยภาพ ขอบเขตและหน้าที่ของตน (มีข้อยกเว้น 4.78 พิสัยระหว่างควอไทล์ ๑.76) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษาออกโรงเรียน ต้องมีการสำรวจความพร้อมในหน่วยงานของตนเองในเรื่องของบุคคล ความถนัดและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการจัดการศึกษาแก่ประชาชนผู้สนใจเพื่อเกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้เข้ารับการศึกษาอบรมก็จะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ในการเข้าศึกษาอบรมที่มีประสิทธิภาพเหล่านั้น

แนวโน้มนั้นที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย บุคคลจากทั้งสองหน่วยงาน จัดทำแผนโครงการร่วมกันในการดำเนินการแต่ละปีงบประมาณ เสนอแผนต่อกระทรวง เพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (มัธยฐาน 4.45 พิสัยระหว่างควอไตร์ 1.15) รวมทั้งมีการจัดประชุมคณะกรรมการวางแผนงานทุกระดับ และจัดคณะกรรมการในระดับปฏิบัติการการทำงานร่วมกันในสิ่งที่ปฏิบัติ (มัธยฐาน 4.67 พิสัยระหว่างควอไตร์ 1.03) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ควรมีการตั้งคณะกรรมการกลางในเรื่องการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการชุดนี้ ซึ่งจะร่วมกันหาแนวทางจัดการศึกษาแก่ผู้ที่ขาดโอกาสต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลสรุปการวิจัยของกองวางแผนทรัพยากรมนุษย์ (2530 : 17) ว่า ควรมีการตั้งคณะกรรมการประสานงานระดับชาติ ว่าด้วยการฝึกอาชีพระยะสั้นระดับชาติ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ได้คุณภาพตามความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และได้ปริมาณเพียงพอตามสาขาอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งมีการประสานงานการฝึกอาชีพระยะสั้น ระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และการประสานงานกับคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน อีกทั้งกรมอาชีวศึกษา (2529 : 37) สรุปไว้ว่า ควรมีการจัดทำนโยบาย วัตถุประสงค์ไว้เป็นกรอบในการทำงานเชิงร่วมมือกัน เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน อีกทั้งโครงสร้างขององค์การได้ถูกออกแบบชี้ให้เห็นถึงสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน การแบ่งหน่วยงานย่อยที่ถูกต้องสมเหตุสมผลและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคนไว้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดการก้าวก่างานซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ควรจะได้มีการกำหนดนโยบายเพื่อการนำไปปฏิบัติให้ชัดเจน ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการได้รับทราบและร่วมกันคิดหาทางนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผล (รายงานการประชุมปฏิบัติการระดับชาติเรื่องการประสานสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาในและนอกโรงเรียน 2530 : 6)

แนวโน้มนั้นจะเน้นการจัดทำเกณฑ์การเทียบผลการเรียนระหว่างกรมอาชีวศึกษาไปยังกรมการศึกษานอกโรงเรียน หรือจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนไปยังกรมอาชีวศึกษา (มัธยฐาน 4.44 พิสัยระหว่างควอไตร์ 1.22) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นความสะดวกแก่ผู้ที่ศึกษาในระบบหรือในระบบโรงเรียนในการที่จะโอนย้ายหน่วยกิต ซึ่งในบางช่วงอาจมีความจำเป็นต้องออกจากการเรียนกลางคันในการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยในช่วงเวลานั้นได้เข้าศึกษาในรูปแบบการศึกษาเอกระบบโรงเรียน ซึ่งเมื่อเขาหมดภาระความจำเป็นต่าง ๆ ลงแล้วสามารถเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนตามปกติ ก็ควรที่จะศึกษาต่อในระดับที่สืบเนื่องจากการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้ว มิใช่เข้าศึกษาในระดับเดิมก่อนออกจากระบบโรงเรียน อันเป็นการสูญเปล่าทางการศึกษา ซึ่งก็สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530 - 2534) ได้กำหนดหลักและนโยบายของกรมอาชีวศึกษาว่า ปรับหลักสูตรอาชีวศึกษาให้สามารถเชื่อมโยงกันได้ระหว่างการศึกษาในและนอกโรงเรียนให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องทุกระดับ ตลอดจนเมืองค์กรดำเนินงานปรับระบบการศึกษาทั้ง 2 ระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

ใช้การศึกษาทั้ง 2 ระบบไปตลอดชีวิต การกำหนดและแก้ไขระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดกระบวนการถ่ายทอดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2530 : 8)

การอภิปรายผลการวิจัยแนวโน้มนำด้านขอข่ายการประสานสัมพันธ์
ในการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียน

จากผลการวิจัยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันทั้งหมดเกี่ยวกับแนวโน้มนำด้านขอข่ายการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษา กับกรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 ที่เห็นว่าเป็นไปได้อย่างมากที่สุดและมีความเป็นไปได้มาก ได้แก่ ทั้งสองกรมควรจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียนในมิติของความร่วมมือ ประสานงานและสนับสนุนซึ่งกันและกัน (มัธยฐาน 4.71 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.91) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนจะมีความร่วมมือกันจัดการศึกษาแก่ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งกลุ่มผู้สนใจ โดยร่วมกันในด้านความถนัด มีการช่วยเหลือกันในเรื่องบุคคลากร อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการประชุมเรื่องการประสานสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาในและนอกระบบโรงเรียน (เอกสารโรเนียว 2526) ว่า ต้องมีการสร้างทีมงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานทางการศึกษาในและนอกระบบโรงเรียน เพื่อค้นหาสื่อและเอกสารต่าง ๆ ร่วมกัน

ผลการวิจัยแนวโน้มนำที่ควรมีความสอดคล้องต่อเนื่องและเชื่อมโยงกิจกรรมการศึกษาที่จัดให้กับกลุ่มเป้าหมาย (มัธยฐาน 4.66 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.96) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษาอกระบบโรงเรียน ควรจะได้มีการประชุมปรึกษาหารือกันในระดับปฏิบัติการในท้องที่ ในเรื่องของการกำหนดนโยบาย การวางแผนการจัดการศึกษาร่วมกัน โดยทั้งสองฝ่ายเห็นความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตควรประกอบไปด้วย การให้การศึกษาพื้นฐาน การให้ข่าวสารข้อมูล และระบบการให้บริการการฝึกเพิ่มเติมตามความจำเป็น ทั้งนี้จะได้เป็นการส่งต่อกิจกรรมการศึกษาจากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่ง โดยลดการซ้ำซ้อนลง และประชาชนที่เข้ารับการศึกษาก็ได้รับความรู้เป็นไปตามระดับที่ต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ผลการวิจัยแนวโน้มนำควรมิชอบเขตในเรื่องความถนัด หลักสูตร การใช้ทรัพยากร และพื้นที่ในความรับผิดชอบ (มัธยฐาน 4.80 พิสัยระหว่างควอไทล์ 0.76) อีกทั้งกรมการศึกษาอกระบบโรงเรียนควรจะช่วยเหลือกรมอาชีวศึกษาในด้านการจัดแนะแนวอาชีพหรือฝึกทักษะพื้นฐาน ในขณะที่กรมอาชีวศึกษาฝึกหลักสูตรเข้มข้น (มัธยฐาน 4.60 พิสัยระหว่างควอไทล์ 1.15) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียนของกรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษาอกระบบเรียนนั้น ควรจะมีความเข้าใจในขีดความสามารถของตนในด้านของความพร้อมต่าง ๆ ในหน่วยงานของตน ตลอดจนขีดจำกัดต่าง ๆ หากจะมีการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในเรื่องที่ไม่ถนัดและขาดความพร้อมแล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

อันนับได้ว่าเป็นการสูญเสียทางการศึกษา อีกทั้งเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างไร้ผล วิลาวรรณ
รัตนเศรษฐกุล (2530 : 25) ได้ทำการวิจัยศึกษาพบว่า ความต้องการของประชาชนส่วน
ใหญ่ จะเน้นหนักไปในการเรียนเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ เพื่อปรับปรุงเศรษฐกิจของตนเองเป็น
ลำดับแรก ซึ่งส่วนใหญ่มีความต้องการกำลังคนด้านโยธา ช่างเครื่องกล การเกษตรกรรม
และบริหารธุรกิจ (กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2527 : 128) ในขณะที่หน่วย
งานของกรมการศึกษาเอกโรงเรียน ประสพปัญหาการขาดแคลนบุคคลากร (จรัรัตน์ ชาติมนตรี
2528 : 118) ในเวลาเดียวกัน กรมอาชีวศึกษา (กองแผนงาน 2529 : 23) มีอุปสรรค
และบุคคลากรที่เพียงพอ และมีนโยบายจุดเน้น 7 ประการ ซึ่งรวมถึงนโยบายการสอนระยะสั้น
สู่ประชาในจุดเน้นด้วย (กรมอาชีวศึกษา 2530 : 8) จึงควรมีการร่วมมือกันในด้าน
ความถนัด และความพร้อมของหน่วยงานทั้งสอง นอกจากนี้ ในปัจจุบัน กรมการศึกษาเอก
โรงเรียน ได้มีโครงการจัดตั้งหน่วยแนะแนวการศึกษาและอาชีพขึ้น ซึ่งมีความพร้อมที่จะให้คำ
แนะนำแก่เด็กเข้าศึกษาต่อในหน่วยงานของกรมอาชีวศึกษา เพื่อฝึกวิชาชีพ อันจะนำไปเป็นส่วน
หนึ่งในการประกอบอาชีพต่อไป

การอภิปรายผลการวิจัยแนวโน้มด้านการบริหารการประสานสัมพันธ์

ในการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียน

จากผลการวิจัยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งหมด เกี่ยวกับแนว
โน้มด้านการบริหารการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียน ระหว่างกรม
อาชีวศึกษากับกรมการศึกษาเอกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 ที่เห็นว่าเป็นไปได้มาก
ที่สุด และเป็นไปได้มาก ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเฉพาะกิจ
ขึ้น เพื่อวางแผนโครงการ โดยที่แผนและโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานทั้งสองจัดทำขึ้นนี้จะแบ่ง
ภาระหน้าที่ของหน่วยงานได้ชัดเจน (มธยฐาน 4.91 พัลัยระหว่างควอไตร์ล 0.80) ผู้วิจัยมี
ความเห็นว่าจะมีการแต่งตั้งผู้แทนจากกรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษาเอกโรงเรียน
ในการดำเนินโครงการให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยที่คณะตัวแทนชุดนี้จะได้มีการประชุมตกลง
กันในแนววิธีการดำเนินงาน ตลอดจนการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบต่าง ๆ ได้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัยของฝ่ายพัฒนาคุณภาพกำลังคน (2530 : 26)ว่า ในปัจจุบัน มีคณะกรรมการ
อยู่ชุดหนึ่งแล้วคือ คณะอนุกรรมการประสานงานกลางว่าด้วย การอบรมระยะสั้นเพื่อพัฒนา
อาชีพ ซึ่งมีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นประธาน และคณะอนุกรรมการชุดนี้
อยู่ภายใต้คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาเอกโรงเรียน ซึ่งมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน
จึงเสนอให้มีคณะกรรมการประสานงานระดับชาติ ว่าด้วยการฝึกอาชีพระยะสั้น แต่งตั้งโดยคณะ
รัฐมนตรี และเชิญฝ่ายเอกชนร่วมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยในครั้งนี้ว่า ควรจะมีการแต่งตั้ง
คณะกรรมการดำเนินงานเฉพาะกิจขึ้น เพื่อวางแผนโครงการต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งสองหน่วยงานร่วม
จัดทำขึ้น โดยแบ่งภาระหน้าที่ของหน่วยงานอย่างชัดเจน

จากผลการวิจัยแนวโน้มที่มีการวางแผนร่วมกันตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ (มัธยฐาน 4.86 พิสัยระหว่างควอไทล์ ๒.78) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เมื่อมีการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนร่วมกันระหว่างกรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียนแล้ว ก็ควรที่จะให้ผู้ที่อยู่ในโครงการร่วมกันนั้นประชุมหาวิธีการดำเนินงานร่วมกันในทุกขั้นตอน เพื่อให้ผลงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนด ซึ่ง อรุณ วัชรธรรม (2522 : 21) กล่าวว่า การดำเนินงานการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จำเป็นต้องมีการวางแผนทาง เทคนิค วิธีการตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานนั้น โดยสาระสำคัญอยู่การประสานงานมากกว่า อย่างอื่น และจะต้องถือเป็นหลักสำคัญในอันดับแรกในทุกองค์การ และกองวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (253๑ : 2๑) สรุปว่า คณะกรรมการประสานงานระดับชาติว่าด้วยการฝึกออาชีวพระยะสั้น โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทำหน้าที่ประสานงาน การกำหนดนโยบายฝึกออาชีวพระยะสั้น ระดับชาติร่วมกับกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชน หลังจากนั้นก็ทำการเผยแพร่ นโยบายดังกล่าว แล้วแจ้งให้คณะกรรมการพัฒนาจังหวัดทราบ และถือเป็นส่วนหนึ่งของแนวนโยบายที่ใช้ในการวางแผนพัฒนาจังหวัด ซึ่งในการเตรียมแผนพัฒนาจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด จะทำการศึกษาและหรือวิเคราะห์นโยบายการฝึกออาชีวพระยะสั้นระดับจังหวัด ตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และแจ้งให้คณะกรรมการพัฒนาอำเภอทราบและเตรียมโครงการที่ตอบสนองนโยบายดังกล่าว

ผลการวิจัยแนวโน้ม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานร่วมกันทั้งสองกรมที่จัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยรายงานสรุปผลพร้อมทั้งคำเสนอแนะตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ (มัธยฐาน 4.66 พิสัยระหว่างควอไทล์ ๑.96) ซึ่งสอดคล้องกับ กองวางแผนการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528) สรุปไว้ว่า การวางแผนของหน่วยงานแต่ละระดับขาดความต่อเนื่องและสอดคล้องซึ่งกันและกัน ขาดการวางแผนร่วมกันในระดับภาค การจัดระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนยังไม่เป็นระบบ หน่วยงานระดับใดต้องการข้อมูลประเภทใดมักจะจัดหาและสำรวจกันเอง ขาดการใช้ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบ การประเมินผลกระทำกันในขอบเขตจำกัด ไม่มีการประเมินกันอย่างกว้างขวาง ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อสรุปผลและหาทางแก้ไขปรับปรุงในการดำเนินงานต่อไป อีกทั้ง ไพโรจน์ สุจินดาและอุทัย บุญประเสริฐ (อ้างในรายงานการประชุมการประสานสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาในและนอกระบบโรงเรียน 253๑ : 17) กล่าวว่า จุดที่ต้องประสานสัมพันธ์กัน คือการกำหนดนโยบาย การวางแผนการทำงาน การสนับสนุนและเสริมกำลังคน และประเมินผลการประสานงาน อีกทั้งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงระบบข้อมูลและคุณภาพของการวิจัยและประเมินผล รวมทั้งการศึกษาทดลอง เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการประสานงานและประสานสัมพันธ์ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียนต่อไป

สรุปภาพรวมเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษา กับ
กรมการศึกษาเอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ และข้ออภิปราย

กรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษาเอกโรงเรียน ควรจะจัดการศึกษาที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามารับความรู้หรือบริการเพิ่มเติมทางการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเขาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้จะเป็นการให้ประชาชนฝึกฝนตนเองและใฝ่หาความรู้ตลอดเวลาตามสถานการณ์ปัจจุบันได้ง่ายและสะดวกขึ้น โดยจะยึดถือความต้องการและการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาของประชาชนเป็นหลักในการกำหนดเป้าหมาย บทบาท ทิศทางการดำเนินงาน ทั้งนี้ จะยึดสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจัดการศึกษาแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ และร่วมกันจัดหลักสูตรระยะสั้นสำหรับประชาชนที่สนใจในระดับต่าง ๆ รวมทั้งการฝึกอบรมวิชาชีพเพิ่มเติมแก่บุคคลที่ประกอบอาชีพนั้น ๆ อยู่แล้ว เพื่อให้ทันต่อวิทยาการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

การที่จะดำเนินงานประสานสัมพันธ์ ระหว่างหน่วยงานทั้งสองให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการนั้น ก่อนอื่น กรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษาเอกโรงเรียน จะต้องมีการสำรวจความพร้อมในหน่วยงานของตนเอง ในเรื่องของบุคคล ความถนัดและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการจัดการศึกษาแก่ประชาชนผู้สนใจ เพื่อเกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดทำเกณฑ์การเทียบผลการเรียนไปมาระหว่างหน่วยงาน เพื่อความสะดวกแก่ผู้ที่ประสบปัญหาและอุปสรรคระหว่างการศึกษาอันจำเป็นต้องมีการถ่ายโอนการศึกษาจากในระบบไปยังนอกระบบโรงเรียน อันเป็นการลดความสูญเสียในระบบการศึกษา นอกจากนี้ จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลจากทั้งสองหน่วยงาน จัดทำแผนโครงการร่วมกันในการดำเนินงานแต่ละปีงบประมาณ เสนอแผนต่อกระทรวง เพื่อเอาเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนมีการวางแผนร่วมกันตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติงาน และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานร่วมกันทั้งสองกรมที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยรายงานและสรุปผลพร้อมทั้งคำเสนอแนะตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยแนวโน้มการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2535 - 2539 ผู้วิจัยใคร่ขอทำการเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียน หรือมีการประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนร่วมกัน และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน

1. กรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรมีการนำไปพิจารณา เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนด้านอาชีวศึกษาร่วมกันในทุกระดับ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้รับประโยชน์จากการดำเนินการศึกษาอย่างสมบูรณ์
2. ในการดำเนินการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีวศึกษาแก่ประชาชน กรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียนควรมีการสำรวจร่วมกันอย่างจริงจังถึงสภาพปัญหา ความต้องการของประชาชน แล้วนำมาจัดและกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการเหล่านั้น
3. กระทรวงศึกษาธิการควรจัดตั้งคณะกรรมการกลางว่าด้วย การศึกษานอก ระบบโรงเรียนด้านอาชีวศึกษา โดยแต่งตั้งจากบุคคลในสังกัดกรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยจะมีการประชุมชี้แจงนโยบายและหาแนวทางการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนโดยประสานสัมพันธ์กันในระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด ให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบจัดการประชุมและดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินงานทุกระดับ
4. กรมอาชีวศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียน ควรมีการสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับอาชีพที่เกิดขึ้นใหม่หรืออาจเกิดขึ้นใหม่ในตลาดแรงงาน พร้อมทั้งการวิเคราะห์สภาพ และปัญหาด้านการฝึกอาชีพเพื่อดำเนินงาน เสนอแนะ และแก้ไขปรับปรุง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในสิ่งต่อไปนี้

1. การศึกษาแนวโน้มการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ระหว่างกรมอาชีวศึกษากับกรมการศึกษานอกโรงเรียนในอนาคต เฉพาะด้านวิชาชีพช่างอุตสาหกรรม วิชาชีพบริหารธุรกิจ วิชาชีพเกษตรกรรม วิชาชีพคหกรรมศาสตร์ที่จะจัดให้กับประชาชนผู้สนใจทั่วไป
2. การศึกษาแนวโน้มการประสานสัมพันธ์ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านวิชาชีพระหว่างหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน เช่น กรมแรงงาน กรมประชาสัมพันธ์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นต้น